

14. Van Dijk, Teun A. Society and Discourse. How Social Contexts Influence Text and Talk / Teun A. van Dijk. – Cambridge : Cambridge University Press, 2009.
15. Wierzbicka, A. The semantics of interjection / A. Wierzbicka // Journal of Pragmatics. № 18, 1992 – P. 119–158.
16. Wierzbicka, A. Semantics: Primes and Universals / A. Wierzbicka. – Oxford : Oxford University Press, 1999.
17. Wilkins D. P. Interjections as deictics / D. P. Wilkins // Journal of Pragmatics. № 18, North-Holland, 1992. – P. 101–118.

УДК 811.111'25'366.593+162.2'25'366.593 (045)

К. А. Отрішко,

Національний авіаційний університет, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ НАКАЗОВОГО СПОСОБУ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

У статті представлено порівняльну характеристику моделей монофункціональних та поліфункціональних спонукальних конструкцій в українській та англійській мовах, а також визначено, які комунікативно-прагматичні типи мовленнєвих актів існують в англійській та українській мовах. Особлива увага приділена недостатньо дослідженим, поліфункціональним засобам вираження спонукання (спонукальним конструкціям із перформативними і модальними дієсловами, дієсловами у формі дійсного, умовного способу та конструкціям з неособовими формами дієслова).

Ключові слова: імператив, категорія способу, комунікативно-прагматичні типи мовленнєвих актів, монофункціональні та поліфункціональні спонукальні конструкції, прескриптиви, сугестиви, менасиви, реквестиви, синтетичний імператив, перформативний імператив, аналітичний імператив.

ОСОБЕННОСТИ ПОВЕЛИТЕЛЬНОГО НАКЛОНЕНИЯ В АНГЛИЙСКОМ И УКРАИНСКОМ ЯЗЫКАХ

В статье представлена сравнительная характеристика моделей монофункциональных и полифункциональных побудительных конструкций в украинском и английском языках, а также определено, какие коммуникативно-прагматические типы речевых актов существуют в английском и украинском языках. Особое внимание уделено малоизученным полифункциональным способам выражения побуждения (побудительным конструкциям с модальными глаголами, глаголами в форме изъявительного, сослагательного наклонения и конструкциям с неличными формами глагола).

Ключевые слова: императив, категория способа, коммуникативно-прагматические типы речевых актов, монофункциональные и полифункциональные побудительные конструкции, прескриптивы, сугестивы, менасивы, реквестивы, синтетический императив, перформативный императив, аналитический императив.

PECULIARITIES OF IMPERATIVE MOOD IN ENGLISH AND UKRAINIAN

The article deals with the comparative characteristic of models of monofunctional and polyfunctional imperative constructions in Ukrainian and English. One also have defined what kinds of communicative and pragmatic types of speech acts appear in English and Ukrainian. The problem of the ways of expressing inducement in the contrasted languages has been outlined. The main function of the first type consists in expressing of inducement. Incentive constructions with modal verbs, verbs in the indicative and subjunctive moods, and constructions with non-finite forms of the verbs represent the polyfunctional constructions. Expressing inducement is not the only function for the above-mentioned constructions. Another important result of investigation concerns the contrastive analysis of the incentive speech acts (directive and menative). Special attention has been paid to the analysis of incentive constructions from the point of view of the doer of the action.

There has been provided a detailed description of the ways of expressing these acts in English and Ukrainian. It has been found out that incentive speech acts are expressed not only with the help of imperative sentences, the most universal and specialized way of expressing inducement, but also by means of non-imperative and interrogative sentences.

Key words: imperative, category of mood, communicative and pragmatic types of speech acts, prescriptive, suggestive, menatives, requestives, synthetic imperative, performative, imperative, analytical imperative.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими завданнями. Наказовий спосіб вважається однією з актуальних та малодосліджених тем, що і викликає загальний інтерес до проблеми порівняльного вивчення функціонально-семантичного і комунікативно-прагматичного аспектів англійської та української мов. Результати дослідження можуть бути використані у подальшому вивченні окремих теоретичних питань функціонального і комунікативного аспектів синтаксису і семантики досліджуваних мов, а також під час перекладу спонукальних конструкцій, враховуючи значення комунікативно-прагматичних типів мовленнєвих актів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дієслово – це частина мови, яка виражає граматичне значення дії. Граматичне значення дії розуміється широко: це не тільки діяльність у власному розумінні цього слова, а й стан і просто вказівка на те, що даний предмет існує, що він відноситься до певного класу предметів. Граматичні категорії англійського та українського дієслова є предметом численних робіт з теорії та історії граматичного ладу англійської та української мов [6, с. 89].

В англійській мові дослідженням даної проблеми докладно займалися такі видатні дослідники-лінгвісти як Л. С. Бархударов, Б. А. Льш, А. І. Смирницький, а в українській К. С. Аксаков, В. В. Виноградов, І. І. Давидов, О. В. Ісаченко, О. М. Пешковський та багато інших. Категорія способу дієслова по-різному тлумачиться у лінгвістичній науці. Різноманітність поглядів обумовлена тим, наскільки автори враховували форму та зміст, наскільки вони знаходилися під впливом аналогії інших мов, та яка їхня позиція у питанні граматичної омонімії [1]. І.Б. Хлебнікова окреслює поняття способу дієслів як граматичну категорію, що виражає модальність у формі дієслова [8, с. 10]. Під модальністю вона розуміє понятійну категорію, що відображає комплекс значень, котрі мають різні рефлексії у мові та реалізуються, головним чином, у присудку та у способі дієслова [8, с. 7]. Спосіб – це морфологічна категорія, яка виражає у протиставленні форм дійсного, наказового і умовного способів відношення дії до дійсності. Як в українській, так і в англійській мовах розрізняють три способи дієслова: дійсний, умовний і наказовий, що протиставляються один одному за позначенням реальності (дійсний спосіб) – нереальності (умовний і наказовий способи) дії.

Відповідно до функцій, які виконує імператив, вчені виділяють монофункціональні та поліфункціональні спонукальні конструкції. До монофункціональних входять спонукальні конструкції з синтетичним, аналітичним та перформативним дієсловом. Серед поліфункціональних спонукальних конструкцій вчені-лінгвісти виділяють спонукальні конструкції з модальним дієсловом, з дієсловом у формі умовного та дійсного способів, із неособовими формами дієслова та бездієслівні спонукальні конструкції [2].

Якщо говорити про комунікативно-прагматичні типи мовленнєвих актів наказового способу в англійській та українській мовах, то у мовознавстві ХХ століття здійснено декілька спроб покласифікувати висловлення спонукальної семантики (І. Андрєєва, Л. Бірюлін, О. Володін, Г. Дрінко, М. Косілова, А. Маслова, М. Мілих, С. Мясоедова, О. Нарушевич-Васильєва, А. Немешайлова, К. Неустров, О. Петрова, Ц. Саранцацрал, Л. Фоміна, С. Харченко, В. Храковский тощо) [2].

Специфіка семантики спонукальних конструкцій насамперед визначається функціональним призначенням імператива. У кожному конкретному мовленнєвому акті волевиявлення зазвичай присутня оцінка повідомлюваного як мовцем, так і слухачем (слухачами). Повідомлюване відповідно може розцінюватися як прохання, порада, дозвіл, побажання, інструкція тощо. Проте всі спонукальні конструкції мають спільний смисловий компонент – значення волевиявлення. Розуміючи складність розв'язання проблеми, спробуємо відзначити типи спонукальних конструкцій, які були виділені в класифікаціях, розроблених у дисертаційних дослідженнях українськими та російськими лінгвістами в останні роки. Так, Л. Фоміна, аналізуючи різні типи директивних мовленнєвих актів, виділяє серед них прохання, клопотання, наказ, вимогу, пораду, застереження, пропозицію та запрошення [5, с. 15].

Г. Дрінко розподіляє спонукальні речення за чотирма основними типами мовленнєвих актів, виділених у теорії мовної комунікації: прескриптивні, реквестивні, сугестивні та менасивні мовленнєві акти. На її думку, прескриптивами є команда, наказ (розпорядження), вимога, дозвіл, заборона; реквестиви – це прохання (благання); сугестиви – порада, пропозиція; менасиви – застереження, погроза [2].

Метою дослідження є контрастивний порівняльний аналіз особливостей спонукальних конструкцій в англійській та українській мовах. Мета дослідження визначає конкретні **завдання** роботи:

- сформулювати загальні відомості про категорію способу як в англійській, так і в українській мовах;
- визначити способи утворення наказового способу в англійській та українських мовах;
- порівняти комунікативно-прагматичні типи мовленнєвих актів в англійській та українській мовах;
- описати та порівняти моделі монофункціональних та поліфункціональних спонукальних конструкцій в українській та англійській мовах;

Виклад основного матеріалу. В англійській та українській мовах спонукальні конструкції мають однакове значення, але виражаються за допомогою різних конструкцій. На відміну від української мови, де наказовий спосіб у другій особі однини й множини має різні закінчення (читай – читайте), в англійській мові є лише одна форма наказового способу, яка збігається з інфінітивом, без частки to: to come – Come!

Конструкції з дієсловом let, які спонукають третю особу до дії, прийнято називати аналітичними [7, с. 104]: «Let him be ever silent on this point» [9, с. 140].

Також слід згадати про конструкції з перформативними дієсловами, які чітко та однозначно виражають спонукування. Наприклад, речення «Я наказую вам стояти», означає тільки наказ.

Щодо поліфункціональних конструкцій, для яких вираження спонукування є вторинною функцією, то до них входять спонукальні конструкції з модальними дієсловами: must, have to, should, ought to, be to, need та інші, спонукальні конструкції з дієсловами у формі умовного способу, які представлені такими конструкціями, як: Pron.(N)'d better + V inf.; want + complex object; Pron.(N) + would rather + V inf.; if I were you; I'd like, спонукальні конструкції, у яких дієслово вживається у формі дійсного способу, спонукальні конструкції з неособовими формами дієслова (інфінітив, герундій, дієприкметник) та бездієслівні спонукальні конструкції – це, насамперед, адвербіальні конструкції які вказують на те, як треба здійснювати дію або напрямку руху та конструкції із вигукіком.

А.П. Ярещенко зауважує, що формальною сферою вираження спонукування до виконання дії є наказовий спосіб – імператив, який відрізняється від інших способів спеціальним модальним значенням, емоційно-спонукальною насиченістю, експресією, інтонаційним оформленням, своєрідністю формоутворення та структури. Визначення наказового способу, яке існує в сучасному українському мовознавстві, не відбиває, на думку дослідника всіх специфічних характеристик волевиявлення цієї граматичної категорії: у ньому акцентується увага лише на категоричності волевиявлення. Він вважає, що правильніше називати наказовий спосіб «вольовим» [1].

В українській мові, дієслова наказового способу змінюються за числами та особами, а форми утворюють морфологічну парадигму, що складається з трьох особових синтетичних форм: 2-ї особи однини, 1-ї і 2-ї особи множини.

У сучасній українській мові виступають три різновиди форм наказового способу:

а) з нульовою флексією у 2-й особі однини в дієсловах з основою на приголосний 0 (0)⁺ читай, знай, чіпай, надсилай, вимагай; у 1-й особі множини ці дієслова мають флексію -ймо, а в 2-й особі множини – флексію -те: читаймо, знаймо, чіпаймо;

б) з нульовою флексією у 2-й особі однини в дієсловах з кінцевим твердим приголосним [ж], [ч], [б], [п], [в], [м] та [р] (ріж, плач, насип, вір) та з м'яким приголосним [з'] [с'] [дг], [л'], [н'] (злізь, винось, сядь, дозволь, стань); у 1-й особі множини виступає флексія -мо: ріжмо, плачмо, вірмо, злізьмо, виносьмо, сядьмо, дозвольмо, станьмо; у 2-й особі множини – флексія -те: ріжте, плачте, вірте, злізьте, виносьте, сядьте, дозвольте, станьте;

в) флексією -и у 2-й особі однини (вези, кажи, зроби, простуди), та в дієсловах, що мають збіг приголосних у кінці основи (тягни, торкни, увімкни); у 1-й особі множини виступає флексія -імо рідше -ім : везімо, кажімо, зробімо; у 2-й особі множини – флексія -іть (або рідше -іте): везіть, кажіть, зробіть, простудіть, тягніть, торкніть, увімкніть [4, с. 13].

Засоби вираження прескриптивних мовленнєвих актів репрезентовані двома групами речень: імперативними та неімперативними.

1) імперативну групу складають речення із синтетичним та аналітичним імперативом. Синтетичний імператив є основним засобом вираження наказу в мовах, що зіставляються: англ.: «Give my love to Colonel Forster» [9, с. 340]; укр.: «Пострибай, щось скажу!» [3, с. 84].

2) до групи неімперативних речень входять:

а) речення з модальними дієсловами: англ. «You must therefore allow me to follow the dictates of conscience on this occasion, which leads me to perform what I look on as a point of duty» [9, с. 120]; укр.: «Стрілець мусить стріляти» [3, с. 85].

б) бездієслівні речення: англ.: «Silence! Silence!» [9, 98]; укр.: «– Руки вгору!.. – блиснула сталь пістолета, наставленого сторч» [3, с. 202].

в) в українській мові широко вживаються речення з дієсловом в інфінітиві: «– Боже мій, Боже! Бідолашний, не сповні вже... Що тєє лихо з людьми робить!... «Тікати! Тікати!» – поривається в нім усе, але він удає спокійного, байдужого» [3, с. 57].

г) речення з дієсловами у формі дійсного способу: укр.: «Та облиш, синку: то не чоловіцьке діло» [3, с. 87];

У групі неімперативних речень домінуючим засобом вираження наказу в англійській мові є бездієслівні речення. Характерними для української мови є речення з дієсловом у формі інфінітива. Питальні речення для передачі наказу не вживаються в обох мовах.

Реквезитивні мовленнєві акти до яких відноситься «прохання» («благання»), є найбільш частотним типом мовленнєвого акту в англійській та українській мовах.

У мовах, що зіставляються, для вираження прохання вживаються три типи речень: імперативні, неімперативні та питальні.

1) до групи неімперативних речень у мовах, що зіставляються, входять:

а) речення з дієсловами у формі умовного способу: англ. «It would be much better to wait till Jane was well» [9, с. 56];

б) реченнями з дієсловами у формі дійсного способу: англ. «I really advise you to make your purchase in that neighborhood» [9, с. 47]; укр.: «Та поцілуйся, поцілуйся вже з ним, Марійко!» [3, с. 102];

в) реченнями з модальними дієсловами: англ.: «You must confess that he didn't speak so well of Wickham as he formerly did» [9, 339]; укр.: «Тобі треба піти туди, глянути, побачити батька, побачити матір» [3, с. 226];

г) реченнями з перформативним дієсловом to ask 'просити': англ.: «I ask you only believe me, my gratitude is warmly excited by such affectionate» [9, с. 151]; укр.: «Я прошу вас повернутися» [3, с. 147];

г) бездієслівними реченнями: англ.: «A carriage, please» [9, с. 157]; укр.: «По черзі» [3, с. 82].

Спонукальні висловлення «порада» та «пропозиція» належать до сугестивних мовленнєвих актів. Наприклад, в англійській мові: «Mr. Collins, you must marry. A clergyman like you must marry» [9, с. 130].

В українській мові порада виражається реченнями з аналітичною формою імператива Нехай (Хай) + дієслово: «Нехай скалозублять, прохвости. Все одно то ті, що або вже там були, або кандидати...» [3, с. 33]. Поширеним засобом вираження поради в англійській мові є речення з модальними дієсловами: «You need not distress yourself» [9, с. 446].

Групу менасивних мовленнєвих актів становлять застереження та погрози, які мають практично подібну прагматичну спрямованість, тобто містять обіцянку виконати несприятливі для адресата дії у випадку погрози або попередити про несприятливі наслідки таких дій у випадку застереження, як, наприклад, в українській мові: «Слухайте, коли приказують! Ви заарештовані! Следуйте за мною...» [3, с. 36].

Розглянемо структурно-семантичні моделі спонукальних одиниць в англійській та українській мовах. Усі спонукальні конструкції, виходячи із функцій, поділяються на монофункціональні та поліфункціональні.

У монофункціональних спонукальних конструкціях центральне місце посідають конструкції з дієсловом у формі синтетичного імператива. В англ. мові: «Come,» – cried her father as she appeared [9, с. 137]; в укр.: «– Заспокойся! – потішав розгублений супруг» [3, с. 21].

Конструкції з аналітичним імперативом у зіставлюваних мовах спрямовані переважно на спонукування до дії 3-ї особи: англ. «Let him be ever silent on this point» [8, с. 140]; укр.: «Нехай собі пере» [3, с. 70]; «– Мені ніколи, дочко. Нехай он Грицько допоможе» [3, с. 77].

Перформативні конструкції, на відміну від неперформативних, чітко й однозначно виражають спонукальність. Особливість перформативних речень полягає в тому, що вони не описують певну дію, а безпосередньо є цією дією. Ось наприклад речення: «Я наказую вам зупинитися», означає тільки наказ.

Спонукальні конструкції, для яких вираження спонукування є вторинною функцією, належать до поліфункціональної групи. До неї входять спонукальні конструкції з модальними дієсловами, з дієсловами у формі умовного способу, конструкції, у яких дієслово вживається у формі дійсного способу, з неособовими формами дієслова, бездієслівні спонукальні конструкції.

Спонукального значення можуть набувати речення, до складу яких входять спонукальні конструкції з модальними дієсловами в англійській мові: must, can, ought to, need, should, would, may, might та ін.; в українській мові: вміти, могли, мусити, слід/треба, мати (маєш знати), сміти: англ. «You must not expect such girls to have the sense of their father and mother» [9, с. 37]; укр. Ви мусите поспішати [3, с. 121].

У процесі аналізу спонукальних конструкцій виявлено, що конструкції, у яких дієслово має форму умовного способу, в англійській мові трохи більше в процентному відношенні, ніж в українській мові. В українській мові існує одна модель цього типу – вона утворюється за допомогою частки би (б), що додається до форм дієслова минулого часу дійсного способу: «– Ти б пішов погуляв де, синку...» [3, с. 70]; «– Ти б послухав, що ти молов тут пять днів, кидаючись, як божевільний» [3, с. 61].

В англійській мові виявлені такі моделі конструкцій з дієсловами у формі умовного способу: Pron.(N)'d better + V inf.; want + complex object; Pron.(N) + would rather + V inf.; if I were you; I'd like. Найбільш поширеною конструкцією є Pron.(N) + had better, яка реалізує значення спонукування в реченнях, підмет у яких виражений займенником you: «You had better go on horseback, because it seems likely to rain» [9, с. 38].

Поліфункціональні спонукальні конструкції також вживаються з дієсловами у формі теперішнього, майбутнього або минулого часу дійсного способу: укр. «– Ти ліпше поясни, що то таке «солонці» і з чим його їдять, – попросив Григорій» [3, с. 92].

В українській мові спонукальне значення при певній інтонації мають спонукальні конструкції з дієсловом у формі минулого часу. Існує відносно невелика група дієслів, у якій форми минулого часу одержують імперативне значення та вживаються в спонукальних реченнях. Це, насамперед, дієслова руху, наприклад: піти, поїхати, побігти, наприклад: Хлопці пішли, пішли до НКВД! [3, с. 187]; «– Пішли по молоко!» [3, с. 82]; «– Ходім, Грицьку, пошукаєм» [3, с. 99].

Неособові форми дієслова входять до спонукальних конструкцій та розрізняються за своїм складом. В англійській мові – це герундій: «Don't keep coughing so, Kitty, for Heaven's sake!» [9, с. 9]. В українській мові часто вживаються спонукальні інфінітивні конструкції: «А це з чорних, а чорні, ті коли здуріє, то мов сатана робиться. Утікати!». [3, с. 65].

Бездієслівні спонукальні конструкції входять до складу особливого типу речень – бездієслівних: укр. «Швидше вже!» [3, с. 58]; «Далі, далі!» [3, с. 43].

Конструкції із вигуком в українській мові вживаються частіше, ніж в англійській, уживання яких у функції спонукування до дії обумовлено значною кількістю вигуків в українській мові, а також ступенем їхньої інтенсивності. Наприклад, в укр.: «– Ну цить же, цить, – схилиється материн голос, як материнка в полі, горнеться до немовляти...» [3, с. 177]; «– Тпру-у! – скомандував дід» [41, с. 96] та в англ.: «Tuts, girls» [9, с. 137].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, наказовий спосіб – імператив, який відрізняється від інших способів спеціальним модальним значенням, емоційно-спонукальною насиченістю, експресією, інтонаційним оформленням, своєрідністю формоутворення та структурою.

В залежності від того, що означає та до чого спонукає імператив, в лінгвістичній науці існує поняття комунікативно-прагматичних типів мовленнєвих актів, які поділяються на: прескрептиви, реквестиви, сугестиви та менасиви. Відповідно до функцій, які виконують імперативні конструкції, вони є двох типів: монофункціональні та поліфункціональні.

Монофункціональні спонукальні конструкції – це конструкції, які виконують єдину функцію. Серед них переважають імперативні конструкції, які спрямовані на спонукування 2-ї особи. В обох мовах існують непоширені та поширені імперативні конструкції.

Окрім монофункціональних спонукальних конструкцій, вчені-лінгвісти виділяють ще поліфункціональні, у яких спонукування виступає як вторинна функція. Ця група репрезентована конструкціями з дієсловами у формі дійсного та умовного способів, конструкціями з неособовими формами дієслова, бездієслівними спонукальними конструкціями та конструкціями з модальними дієсловами. Відмінності між мовами полягають у тому, що в англійській мові домінують конструкції з модальними дієсловами, в українській мові – конструкції з дієсловами у формі дійсного способу.

Література:

1. Даскалюк О. Семантико-граматична характеристика імператива сучасної української мови: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.17 / О. Л. Даскалюк. – Чернівці, 2005. – 20 с. – Режим доступу <http://disser.com.ua/contents/5713.html>.
2. Дрінко Г. Г. Спонукальні конструкції в українських та англійських мовах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.17 «Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство» / Г. Г. Дрінко. – Донецьк, 2005. – 21 с. – Режим доступу : <http://avtoreferat.net/content/view/12799/31/>.
3. Іван Багряний. Тигролови : [роман] / Іван Багряний. – К. : Наукова думка, 2001. – 242 с.
4. Мясоедова С. В. Категорія спонукування і її вираження в непрямих висловленнях сучасної української мови : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / С. В. Мясоедова. – Харків, 2001. – 16 с. – Режим доступу : <http://www.lib.ua-ru.net/inode/p-2/3975.html>.
5. Фоміна Л. В. Комунікативна організація безсполучникового складного речення спонукального типу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Л. В. Фоміна. – Харків, 2000. – 49 с. – Режим доступу : <http://www.stattionline.org.ua/filologiya/52/7255-problema-stvorenniya-klasifikacii-sponukalnih-konstrukcij-v-ukraïnskij-movi.html>.
6. Шевчук І. Л. Про статус імператива в українській мові / І. Л. Шевчук // Актуальні проблеми української лінгвістики: Теорія і практика. – Вип. 10. – К. : Київ. ун-т, 2004. – С. 87–95.
7. Шевчук І. Л. Становлення аналітичних імперативних форм староукраїнської мови / І. Л. Шевчук // Вісник Черкаського університету. Серія «Філологічні науки». – Вип. 42. – Черкаси, 2002. – С. 103–107.
8. Хлебникова И. Б. Сослагательное наклонение в английском языке / И. Б. Хлебникова // Теория и практика: учеб. пособие. – 2-е изд., перераб. и доп. – Саранск : Красный октябрь, 1994. – 176 с.
9. Jane Austen. *Pride and Prejudice* [роман] / Jane Austen. – Санкт-Петербург : Капо, 2011. – 480 с.

УДК- 811.133.1

В. П. Палій, О. М. Яницька,

Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

АНАЛІЗ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ПРИСЛІВНИКА *BEAUCOUP* (НА МАТЕРІАЛІ КОРПУСУ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ)

У статті розглядаються сучасні методичні можливості нової галузі мовознавства – корпусної лінгвістики. Висвітлено методичний аспект застосування новітньої технології у вивченні лінгвопрагматичних властивостей інтеракції французького прислівника *beaucoup* серед текстів літературних, газетно-журнальних та усних корпусів французької мови, загальнолінгвістичні та специфічні принципи, форми, методи і прийоми функціонування аналізованого прислівника та можливості використання корпусу текстів у процесі вивчення іноземної мови.

Ключові слова: корпусна лінгвістика, прислівник ступеня, багатofункціональна природа, інтенсифікатор, модифікатор, лінгводидактика, інноваційна технологія, текст-корпус.

АНАЛИЗ ФУНКЦИОНАЛЬНЫХ СВОЙСТВ НАРЕЧИЯ *BEAUCOUP* (на материале корпуса французского языка)

В статье рассматриваются современные методические возможности новой отрасли языкознания – корпусной лингвистики. Отражен методический аспект применения новейшей технологии в изучении лингвопрагматических свойств интеракции французского наречия *beaucoup* среди текстов литературных, газетно-журнальных и устных корпусов французского языка, изучены общелингвистические и специфические принципы, формы, методы и приемы функционирования анализируемого наречия и возможности использования корпуса текстов, в процессе изучения иностранного языка.

Ключевые слова: корпусная лингвистика, наречие степени, многофункциональная природа, интенсификатор, модификатор, лингводидактика, инновационная технология, текст-корпус.

ANALYSIS OF FUNCTIONAL PROPERTIES OF ADVERB *BEAUCOUP* (on material of French corpus)

The article deals with the methodical possibilities of new branch of linguistics – corpus linguistics. This method can be used for the investigation of many kinds of linguistic questions and it has become one of the most wide-spread methods of linguistic investigation in recent years. The methodical aspect of application of the technology is reflected in the study of linguistic and pragmatic properties of interaction of the French adverb *beaucoup* in literary, newspaper-magazine and verbal French corpora. With the proper analytical tools, the researchers discover not only the patterns of language use, but the extent to which they are used, and the contextual factors that influence variability. In this article, the researchers analyze general linguistic and specific principles, forms, methods and approaches of adverb's functioning and possibility of text corpora's use in learning and teaching of foreign languages. Research was conducted using an electronic database «Contextes», (author J. Véronis) and different types of corpora: literary, newspaper-magazine and verbal. Research material is organized in three stylistic categories (mass-media discourse, colloquial and narrative prose). It is noticed in research, that the use of adverb *beaucoup* and its multiple functions are often predefined by the pragmatic necessities of speaker. Obviously, an adverb has a tendency to compatibility with other adverbs of similar nature like *mais*, *pas*, *peu*, which became discourse markers with different values.

Key words: corpus linguistics, adverb of degree, multifunctional nature, intensifier, index word, linguistic didactics, innovative technology, text corpus.